
3. FEJLESZTÉSI KERESZTMODUL

KÜLDEMÉNYEK

KÉSZÍTETTÉK: DR. PÁLI JUDIT, KOVÁCS ÉVA, NOÉ KRISZTINA, VITÉZ GYÖNGYVÉR

MODULLEÍRÁS

A modul célja	<ul style="list-style-type: none">– preventív célú képesség-, és készségfejlesztés– tanulási nehézségek megelőzése– szocio-kognitív funkciók fejlesztése
Időkeret	45 perc
Ajánlott korosztály	<ul style="list-style-type: none">– 1. o. (előkészítő időszak)– illetve a gyermek esetleges részképesség gyengeségeinek megfelelően később
Modulkapcsolódási pontok	Kapcsolódó modulok: Keresztmodulok, Fejlesztési Keresztmodulok, Fejlesztési Művészeti Modulok
A képesség-, készségfejlesztés fókuszai	<ul style="list-style-type: none">– észlelési folyamatok (szériális észlelési szerveződés, ritmus)– emlékezeti folyamatok (rövididejű-, hallási emlékezet, munkamemória)– beszéd és fogalmi gondolkodás folyamatai– érzelmi, szociális, és kapcsolati folyamatok

AJÁNLÁS: FEJLESZTÉSI CÉLOK

A szeriális szerveződés támogatása, a soralkotásra, sorozatképzésre való képesség kialakítása.

A szerialitás lépéseinek kialakulása szorosan kapcsolódik alapvető észlelési és figyelmi funkciókhoz, kialakulását tekintve erre a két alapvető kognitív funkcióra támaszkodik, de egyben alapozza a nyelvi fejlődés szekvencionális követelményeit és a gondolkodási stratégia kialakulásának esélyeit.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Keresztmodulok, Fejlesztési Keresztmodulok, Fejlesztési Művészeti Modulok

Tanulmány a „matematika kompetenciák fejlesztése célzott képesség-, készségfejlesztéssel” FKM és FMŰ modulokhoz

Páli Judit (1980)

A gondolkodási stratégia fejlődése és fejlesztési lehetőségei Bölcsész doktori disszertáció. Budapest, ELTE.

Páli Judit (1984)

Játék és gondolkodási stratégia I. II. III. In: Óvodai nevelés, 1984. 6.7.8. sz.

Páli Judit, Forgách Balázs (2005)

Diagnosztikus és korrekciós programcsomag, Pihenő mackók gyermekkérttya Budapest, Kukucs Stúdió Játékműhely– Novum Kiadó.

Kagan, Spencer (2001)

Kooperatív tanulás Budapest, Önkonet.

Csillagszem Fejlesztő Általános Iskola

Prevenációs Programja

A matematika nehézségekkel/zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztése matematika órán és azon kívül – Pedagógus-továbbképzés.

Dyscalculiás, Dyslexiás Gyermekekért Alapítvány.

A matematika zavarokkal küzdő/fejlődési dyscalculiás gyermekek vizsgálata 18 éves korig – Pedagógus-továbbképzés.

Dyscalculiás, Dyslexiás Gyermekekért Alapítvány.

ÉRTÉKELÉS

– rendszere:

A szöveges értékelésbe beépítetten (félév év végén) a gyermek önmagához történő fejlődését figyelembe véve - a képességfejlesztés területére fókuszál-
tan.

– ideje:

Minden tevékenység –módszertől függetlenül- ellenőrzéssel, értékeléssel zárul, hiszen az eredményességhez, hatékonysághoz elengedhetetlen az azo-
nali visszacsatolás.

– személye:

Az ellenőrzés, értékelés személye függ a tanítási-tanulási folyamat szervezési módjától.

1. A csoportban végzett munka ellenőrzésére ajánlott beiktatni:

a) a csoportos önellenőrzési, önértékelési módszert.

A közösen végzett munka csoportos önellenőrzése, közös szóbeli önértékelése az együttes felelősségvállalást, egymás segítségét, egymásrautaltságát
eredményezi, mely a közösségtudat kialakításában, fejlesztésében játszik nagy szerepet.

b) egymás csoportos ellenőrzésére, értékelésére alkalmas módszert,

mely a csoportok közötti együttműködést, bizalmat erősíti. Egymás pozitív megerősítésével, az építő kritikák megfogalmazásával hozzájárul a cso-
portok közötti kommunikációhoz.

2. A páros munkák heterogén vagy homogén pár esetén is páros ellenőrzéssel, értékeléssel zárulnak.

a) Heterogén pár esetén

nagy hangsúlyt kap az egymásrautaltság, hiszen a tanulás során is erős a segítség, támogatás, és az ellenőrzés során is az egyik gyermek „kistanító”
szerepet vállalva javít, dicsér, építő kritikát fogalmaz meg.

b) Homogén pár esetén

a kölcsönös támogatás kapja a főszerepet, az ellenőrzés, értékelés iránya kiegyenlített.

Önálló, egyéni, részben egyénre szabott, vagy individuális munka esetén szükséges:

e) önellenőrzés, értékelés

A gyermek saját munkáját ellenőrizve, a hibáit megfogalmazva önkritikát gyakorol, ezáltal személyisége, belső kontrollja fejlődik.

f) tanítói ellenőrzés, értékelés

Az ellenőrzés-értékelésnek e klasszikus formája külső, objektív kritikát vagy megerősítést fogalmaz meg.

– módszere:

A modul ellenőrzési rendszerének megfelelően (értékelő: a tanító és/vagy a gyermek)

Az ellenőrzési-értékelési mód megválasztásánál figyelembe kell venni az azt megelőző tanulásszervezést, tehát a páros, vagy csoportos tevékenységet páros, csoportos ellenőrzés-értékelés zárja.

A modulban szereplő ellenőrzési, értékelési módok:

CSOPORTBEMUTATÓ SZUMMATÍV ÉRTÉKELÉSÉNEK SZEMPONTJAI

Záró minőségi és mennyiségi ellenőrzés, értékelés három fő részből tevődik össze:

a) a csoportbemutatókat az osztály értékeli

szempontjai:

- a bemutatóra szánt időkeret
- bemutató: tömör, tematikus, érthető, lényegre törő-e
- a bemutató után kérdés-felelet rész beiktatása csoportos észrevételek megvitatására

b) a csoport teljesítményéhez való egyéni hozzájárulásokat a csoporttársak értékelik.

A csoportos szóbeli értékelés szempontjai:

- a feladat érdekessége
- sikeres elvégzése, esetleges problémák megbeszélése
- a feladatvégzés hatékonysága
- az időkeret betartása
- egyenlő arányú részvétel megléte
- egyéni felelősségvállalás
- hangulat a csoporton belül.

FELADATKÜLDÉS – CSOPORTOS MINŐSÉGI ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Minden csoport megadott sorrendben elküld egy kérdést (csoportkonszenzus után) a többi csoportnak, a helyes választ 1 perc múlva utána küldik, a válaszoló csoport önellenőrzéssel ellenőrzi.

DIÁK KVARTETT

A módszer ismétlő, összefoglaló, rendszerező órátípusoknál, órarészleteknél használható.

Előkészítés: A tanár megszámozza a csoportokat, majd minden gyermek választ egy betűjelet (A, B, C, D stb.). A tanár ellenőrzi, hogy minden csoportban minden betűjelnek van-e gazdája.

1. lépés A tanár föltesz egy kérdést. Utasítás: „Győződjetek meg arról, hogy a csoport minden tagja tudja a helyes választ!”
2. lépés A diákok összedugják a fejüket, és megbizonyosodnak arról, hogy mindegyikük tudja a választ. Főlkészítik egymást a válaszadásra.
3. lépés A tanár véletlenszerűen kihúz egy betűjelet (A,B,C,D), s azok a diákok, akiknek ez a betűjele, átgondolják a választ, de már nem beszélhetnek csoporttársaikkal.
4. lépés A tanár véletlenszerűen kihúz egy számot (1, 2, 3, 4 stb., ahány csoport van), s annál a számú asztalnál ülő, az előbb kiválasztott betűjelű diák válaszol a kérdésre.
A vele azonos betűjelű, de másik csoportban dolgozó diákok kiegészíthetik válaszát.

MODULVÁZLAT

Változat	Lépések, tevékenységek (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (mellékletben: a feladatok, gyűjtemények, tananyag-tartalmak)
				Munkaformák	Módszerek	
I. Ráhangolódás*, a feldolgozás előkészítése						
1.	I.1. Készítsünk reggelit! 10 perc <ul style="list-style-type: none"> – Az osztály egy kört alkot. – A tanító elmondja, hogy közösen készítenek pl. reggelit: kakaót, szalámis vajás kenyeret. – Az első mozdulatot mutatja, és hangosan mondja is: pl.: „Kiveszem a tejet a hűtőszekrényből”. – A mozdulatsort a mellette álló gyermek folytatja, mondja és így tovább, míg a történet végét nem ér. 	*időbeli tájékozódás szeriális észlelési szerveződés soralkotás, sorrendiség sorozatalkotás, ritmus, mozgástervet felismer, felidéz, új pantomim mozdulattal bővíti. felismerés felidézés, rövid idejű emlékezet*	témaváltoztatás: pl. az egész nap, az ebéd, a lefekvés, a hét napjai, az évszakok, később az ABC a mozdulatsor elemszáma, a mozdulatok nehézsége, hangutánzás beiktatása, a mozdulatsor ritmusának -lassítása, gyorsítása- irányítása	frontális	közös játék	
2.	I.2. Mozdulatsor ismétlés 5 perc <ul style="list-style-type: none"> – A tanító minta mozdulatsort mutat be pl.: guggol, feláll, megfogja a két fülét. – A mellette állók egymás után elismélik a mozdulatsort. – Addig tart a folyamat, amíg nem tapsol a tanító, majd a taps után új mozdulatsort mutat be. – Ott folytatódik az új mozdulatsor ismétlése, ahol az előbb befejeződött. 	*motoros koordináció, mozgásminták utánzása szeriális észlelési szerveződés figyelmi folyamatok, figyelem koncentrációja, tónusa rövid távú emlékezet,*		véletlenszerű csoportalakítás		

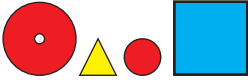
Változat	Lépések, tevékenységek (az idő megjelölésével) (a mellékletekben részletesen kifejtve)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz (mellékletben: a feladatok, gyűjtemények, tananyag-tartalmak)
				Munkaformák	Módszerek	
3.	<p>I.3. Csoportalakítás 5 perc</p> <ul style="list-style-type: none"> – A táblára, asztalra a csoport számosságának megfelelő kártyákat helyez. Egy-egy kártyán a logikai készlet ábráiból sorozat látható (minden elem különböző). – A gyerekek egy kosárból kiválasztanak egy logikai készlet elemet. – A mintakártyának megfelelően csoportalakítás: a gyerekcsoportok a kezükben levő logikai lapok alapján a mintakártyákhoz rendeződnek. 	<p>*látási észlelés: forma-, méret, szín, szeriális észlelési szerveződés soralkotás, sorrendiség sorozatalalkotás</p> <p>mennyiség egyeztetés, halmazképzés következtetés</p>			ember-mozaik	logikai elemekből álló sorozatkártyák a csoport számának megfelelően, kosár: benne a sorozatkártyák minden elemét egyszer tartalmazó logikai készlet elemei
II. Az új tartalom feldolgozása*						
1.	<p>II.1. a) Sorozatalalkotás minta alapján 15 perc A megalakult csoportok a kezükben levő lapok szerint a mintasor alapján önmagukból sorozatot alkotnak.</p> <p>II.1.b) Postás játék</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanító minden csoportból kiválaszt egy-egy postást. – A postásokat magához hívja, és mindegyiknek átad egy ritmus-csomagot (pl: tá, tá, ti-ti, tá), oly módon, hogy „tá”-nál megsimítja a gyermek kezét, „ti”-nél koppint a gyermek kezéjére. – A postások „elviszik” a ritmus-csomagot a csoportjukba. – A hozott ritmuscsomagot egymásnak adják a gyerekek láncban. – A lánc utolsó tagja visszaviszi a ritmus-csomagot a tanítónak 	<p>szeriális észlelési szerveződés soralkotás, sorrendiség sorozatalalkotás *</p> <p>*ritmus szabálykövetés rövid távú hallási emlékezet szabályalkotás együttműködés*</p>		<p>a ritmus-csomag elemszámának megváltoztatása</p> <p>a mozdulatsor ritmusának -lassítása, gyorsítása- irányítása</p>	kooperatív csoportmunka	szóforgó

	<ul style="list-style-type: none"> – Ha a ritmus-csomag változatlan formában érkezik vissza, akkor a csoport jól dolgozott. – Új postások választásával ismétlés. 					
2.	<p>II.2. Dalküldés 10 perc</p> <ul style="list-style-type: none"> – A feladat ismertetése tanítói bemutatással: A tanító jelzi, hogy figyeljék meg a csoportok az énekelt állatok sorrendjét, majd elénekli az „Én elmentem a vásárba fél pénzzel...” kezdetű dalt, pl. 3 állattal. – A tanító megjelöli a csoportot, amely felsorolja az éneklés sorrendjében az állatokat. – A csoportok választanak pl.3 állatot, annak sorrendjét meghatározzák, és eléneklik. – A tanító jelöli ki a választ adó csoportot és az ellenőrző csoportot. – Az éneklés többször megismétlődhet, mindig a választ adó lesz a küldő. 	<p>*szériális észlelési szerveződés, soralkotás, sorrendiség sorozatalkotás ritmus feladattartás hallási rövid idejű emlékezet, munkamemória *</p>	<p>állatok számossága</p> <p>állatok számossága</p> <p>válasz: – teljes dal vissza-éneklése – állatsorrend felsorolása</p>	kooperatív csoportmunka		

A MODULVÁZLAT MELLÉKLETEI

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. Ráhangolódás*, a feldolgozás előkészítése	
Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>Az órai tanári feladat meghatározása: Feladat Készítsünk reggelit! 10 perc</p> <ul style="list-style-type: none">– „Álljatok körbe!”– „Készítsünk közösen reggelit: kakaót, szalámis vajas kenyeret!” <p>A tanár elkezd a mozdulatsort, közben mondja: „Kiveszem a tejet a hűtőszekrényből” -majd átadja a mellette álló gyermeknek a mozdulatot.</p> <p>Mozdulatsor ismétlés 5 perc</p> <ul style="list-style-type: none">– A tanító minta mozdulatsort mutat be. Pl.: guggol, feláll, megfogja a két fülét. „Ismételjétek meg utánam a mozdulatsort!”– „Ha tapsolok, új mozdulatsor kezdődik!”– Ott folytatódik az új mozdulatsor ismétlése, ahol előzőleg befejeződött.	<p>Az órai tanulói feladat meghatározása: Feladat</p> <ul style="list-style-type: none">– Az osztály kört alkot.– A mozdulatsort a tanító mellett álló gyermek folytatja, mondja és így tovább, míg a történet véget nem ér, el nem készül a reggeli. <ul style="list-style-type: none">– A gyermekek egymás után elismélik a tanár által bemutatott mozdulatsorokat.

Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>Csoportalakítás 5 perc</p> <ul style="list-style-type: none">- A tanára táblára, asztalra a csoport számának megfelelő kártyát helyez. Egy-egy kártyán a logikai készlet ábráiból sorozat látható (minden elem különböző).- A tanár kiteszi egy adott helyre a logikai lapokat tartalmazó kosarat. „Válasszon mindenki egy-egy elemet a kosárból!”- A mintakártyának megfelelően csoportalakítás: „A kezetekben lévő logikai lapok alapján álljatok a mintakártyákhoz!” <p>Minta – pl.: lyukas nagy piros kör, kicsi, sima sárga háromszög, kicsi, sima piros kör, nagy, sima kék négyzet</p> 	<ul style="list-style-type: none">- A gyerekek egy kosárból kiválasztanak egy logikai készlet elemet.- Csoportok megalakulása.

II. Az új tartalom feldolgozása*

Az órai tanári feladat meghatározása:

Feladat

Sorozatalkotás minta alapján

5 perc

- Feladat ismertetése: „Az egy csoportba tartozók álljanak olyan sorrendbe, ahogyan azt a képen látják!”
- A feladat ellenőrzésének segítése, irányítása.

Postás játék

10 perc

- A tanító minden csoportból kiválaszt egy-egy postást.
- Feladat ismertetése:

A postásokat magához hívja, és mindegyiknek átad egy ritmus-csomagot (pl: tá, tá, ti-ti, tá), oly módon, hogy tá-nál megsimítja a gyermek kezét, ti-nél koppint a gyermek kézfejeére.”Vigyétek haza a ritmust a társaitoknak!””Adjátok át a mellettek ülőknek, akik adják tovább ameddig mindenki meg nem kapja a csomagot!””Aki utoljára kapta meg a csomagot, hozza vissza nekem!””Ha a ritmus-csomag változatlan formában érkezik vissza, akkor jól dolgoztatok”.

Dalküldés

10 perc

- Feladat ismertetés tanítói bemutatással:A tanító jelzi, hogy figyeljék meg a csoportok az énekelt állatok sorrendjét, majd elénekli az „En elmentem a vásárba fél pénzzel...” kezdetű dalt, pl. 3 állattal.
- A tanító megjelöli a csoportot, amely felsorolja az éneklés sorrendjében az állatokat.
- A csoportok választanak 3 állatot, annak sorrendjét közösen meghatározzák és eléneklik.
- A tanító jelöli ki a választ adó csoportot és az ellenőrző csoportot.

Az éneklés többször megismétlődhet, mindig a választ adó lesz a küldő.

Az órai tanulói feladat meghatározása:

Feladat

- A megalakult csoportok a kezükben levő lapok szerint a mintasor alapján önmagukból sorozatot alkotnak.
- A csoportok önellenőrzéssel javítják munkájukat.

- A postások elviszik a ritmus-csomagot a csoportjukba.

- A lánc utolsó tagja visszaviszi a ritmus-csomagot a tanítónak.

- Csoportos megfigyelés

- A csoportok megbeszélés után felsorolják az állatok neveit a dalban hallott sorrendben.

- Minden csoport választ 3-3 állatot, meghatározzák az elhangzás sorrendjét is. A megbeszélte sorrendben egymás után eléneklik a dalt a többi csoportnak.

- A másik csoportok ellenőriznek, javítanak.

III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzése, értékelése*	
Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység
<p>Az órai tanári feladat meghatározása:</p> <p>A tevékenységek végén a tanár vagy a csoportok tanári vagy csoportos ellenőrzési móddal javítják, értékelik a munkákat a modulokban leírt módon.</p>	<p>Az órai tanulói feladat meghatározása:</p> <p>A tanulók tanári irányítással csoportosan ellenőrzik le egymás megoldását.</p>